

תאריך עדכון: 12/5/22

התוכנית ללימודי מגדר

"לגופן של נשים": סוגיות בפריון, אתיקה, חברה ומדיניות

Fertility - ethics, society and policy making

מספר הקורס: 27-950-01

שם המרצות: ד"ר רונית עיר-שי וד"ר חדוה אייל

סוג הקורס: סמינר

היקף שעות: 2 ש"ש

מסטר: שנתי

שנת לימודים: תשפ"ג

אתר הקורס באינטרנט: במודל

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרות הסמינר

מטרתו העיקרית של סמינר זה היא להכיר לעומק את השיח הביו-אתי, הפמיניסטי והדת-יהודי בשאלות הקשורות לפריון, רפואה ומדיניות חברתית בישראל. שלושה תחומים מרכזיים ישמשו מוקד להתבוננות: (א) אימהות, גוף ופריון (ב) מדיניות הולדה (ג) טכנולוגיות הפריה מודרניות.

תוצרי למידה –

הסטודנטיות ים יכירו את הגישות המרכזיות, הביו-אתיות, הפמיניסטיות והיהודיות בנושאים הנידונים.

הסטודנטיות ים יבינו לעומק את הדילמות האתיות הכרוכות בהם.

הסטודנטיות ים יוכלו לדון בגישות השונות באופן ביקורתי.

הסטודנטיות ים יהיו מסוגלים ליישם את הניתוח הביקורתי על דילמות ספציפיות.

ב. תוכן הקורס

סמינר זה מבקש לעסוק בשאלות של מדיניות פריון והולדה והשלכותיה לגבי נשים ממיקומים מוצלבים. בקורס נבחן גישות שונות לאימהות והולדה, למדיניות חברתית של הולדה והפסקות היריון, על היבטיה האתניים, המגדריים וההלכתיים-יהודיים כמו גם לזכויות הפמיניסטיים הגלובליים והמקומיים בנוגע לטכנולוגיות הפריה מודרניות בכלל ופולמוס הפונדקאות בפרט. בכל הנושאים הללו נבקש לברר מה מוסיפה הפרספקטיבה המגדרית לשיח החברתי ומהן המחלוקות העקרוניות בין הזרמים הפמיניסטיים השונים באשר לאופן בו יש להתייחס לכל אחד מן הנושאים. חשיפת השיקולים וההיבטים המגדריים עשויה לאפשר הבנה מעמיקה יותר של הדילמות כמו גם לחדד את נקודת המבט הייחודית של הביקורת המגדרית ותרומתה.

מהלך השיעורים:

הוראה פרונטלית, דיון במאמרים, לימוד מקורות והקרנת סרטים קצרים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	אימהות כאמצעי לדיכוי/שחרור נשים	פרידמן	
2	המשך	פולטניק; דונת	
3	אימהות, גוף ופריון	אמילי, עברי	
4	אתניות, אימהות והמדינה	הירש ושרון	
5	מדיניות והולדה: הדפו-פרוברה	אייל	
6	תכנון המשפחה – פרספקטיבות יהודיות	לימוד מקורות, פיוטרקובסקי	הקרנת הסרט "שירה" – על תכנון המשפחה בחברה הדתית
7	הויכוח על מוסריות הפלות	תומסון	
8	הפלות בשיח היהודי	עיר-שי	לימוד מקורות
9	הפלות בשיח הפמיניסטי	שרוין	
10	מדיניות ההפלות בישראל	רוזנברג; אמיר וניבה	
11	הפלות בישראל – היבטים משפטיים	רימלט; יפת	

		ואתניים	
	קוריאה	טכנולוגיות הפריה מודרניות – גישות בפמיניזם הרדיקלי	12
	ברג	טכנולוגיות הפריה מודרניות – גישות בפמיניזם הליברלי	13
	גולדין	טכנולוגיות פריון ומדינת רווחה פרונטליסטית	14
הקרנת הסרט "הרת עולם" – על הזרעה מלאכותית לרווקה דתיה	הרבנים סתיו	טכנולוגיות ההפריה המודרניות והחברה היהודית-דתית	15
	מקלין, פורדי	פונדקאות: גישות בפמיניזם הליברלי והרדיקלי	16
	איל ומורנו	תעשיית הפונדקאות – מהמקומי לגלובאלי	17
	מורנו	הויכוח על פונדקאות בקהילת הלהט"ב	18
	טימן	קולות של נשים בהליכי פונדקאות	19
	נוי, מישורי והשש	תרומת ביציות ומקומו של השיח הדתי בשיח הפריון בישראל	20

	טריגר; טריגר והשילוני דולב	תרומת זרע מן המת	21
		רפרטים	22-26

ג. דרישות קדם:

קורס מבוא לתיאוריות של מגדר וחברה.
קורס היהדות לאור הביקורת המגדרית.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

קריאה שוטפת משיעור לשיעור
פרט על מאמר בכל סמסטר (סיכום המאמר והעלאה לאתר הקורס, לאחר השיעור).
ההצגה צריכה להתייחס לתזה המרכזית של המאמר ולהביע דעה אישית.
קבלת אישור לנושא העבודה ולראשי הפרקים עד תום חופשת סמסטר א'.
פרט של כ 30-45 ד' על נושא העבודה בסמסטר ב'.
עבודה סמינריונית (עד 25 עמודים ברווח כפול, לא כולל ביבליוגרפיה).

ה. מרכיבי הציון הסופי:

הצגת המאמרים 10%
פרט 15%
עבודה סמינריונית 75%

ו. ביבליוגרפיה (לפי סדר השיעורים)

1. אריאלה פרידמן, "אימהות בראי התיאוריה", בתוך: ניצה ינאי ואחרות (עורכות), *דרכים לחשיבה פמיניסטית – מבוא ללימודי מגדר* (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2007), עמ' 189-242.

2. Polatnick Rebecca M., "Why Men Don't Rear Children: A Power Analysis", in: Trebilcot J. (ed.), *Mothering: Essays in Feminist Theory* (Rowman & Littlefield Publishers: 1983), pp. 20-40.

3. אורנה דונת, *בכייה לדורות – חרטה על אימהות* (תל אביב: ידיעות ספרים, 2017), שער שני, עמ' 53-125

4. Martin Emily, 1987, *The Woman in the Body: A cultural analysis of reproduction*. Beacon Press: Boston. Chapter 3 "Medical Metaphors: Menstruation and Menopause" 27-53
5. Ivry Tsipy. 2015. *The Pregnancy Manifesto: Notes on How to Extract Reproduction from the Petri Dish*, *Medical Anthropology*, 34: 3, 274-289
6. הירש, ג. ושרון, ס. 2019. "אימהות מזניחות": הבניית האימהות של נשים מזרחיות בתקופת המנדט ובראשית שנות המדינה". ט. גמליאל, נ. שיפריס (עורכים). *ילדים של הלב היבטים חדשים בחקר פרשת ילדי תימן (עמ' 253-298)*. תל אביב: רסלינג.
7. אייל, חדוה. 2009. דפו פרורה על מדיניות השימוש בקרב נשות הקהילה האתיופית בישראל. אשה לאשה מרכז פמיניסטי חיפה.
8. פיטרקובסקי מלכה, "חשיבות תכנון מועדי ילודה מבחינה הלכתית", בתוך: *מהלכת בדרכה – אתגרי החיים במבט הלכתי ערכי* (תל אביב: ידיעות ספרים, 2014), עמ' 296-354.
9. Judith J. Thomson (1989), "A Defense of Abortion", in: Robert M. Baird and Stuart E. Rosenbaum, *The Ethics of Abortion – Third Edition* (New York: Prometheus Books, 2001), pp. 241-256
10. רונית עיר-שי, "תפיסות מגדריות בפסקי הלכה – סוגיית ההפלות כמקרה מבחן", בתוך: אביעזר רביצקי ואבינועם רוזנק (עורכים), *עיונים חדשים בפילוסופיה של ההלכה* (מאגנס: ירושלים, 2008), עמ' 417 – 451.
11. Susan Sherwin, *No Longer Patient – Feminist Ethics and Health Care*, (Philadelphia: Temple University Press, 1992), pp. 99-116
12. לילך רוזנברג-פרידמן, "הפלות מלאכותיות: בבואה לדיוקנו הרבגוני של היישוב", *עיונים בתקומת ישראל* 24 (2014), עמ' 220–257
13. אמיר דלילה וניבה שושי. 2008. "פמיניזם והעצמת נשים בישראל: מדיניות ההפלות כמקרה בוחן". *משפטים על אהבה* (עורכות ארנה בן-נפתלי וחנה נוה).

14. רימלט נויה. 2016. "מנגישות חלקית, שאין בה צדק, לחקיקה צודקת: לקראת פרדיגמה חדשה של הפסקות הריון בישראל" עיוני משפט לט. 115.
15. יפת, ק.כ. 2019. "מזרחיות, מגדר ומשפט: על אזרחות אימהית ואימהות מזרחית בדיני ההפלה" עיוני משפט מא 689-772.
16. Gena Corea, "The Reproductive Brothel", in: Corea G. et.al (eds.), *Man-Made Women – How new Reproductive technologies affect women* (Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press, 1987) pp. 38-51
17. Barbara Berg, "Listening to the Voices of the Infertile", in Callahan J.C. (ed.), *Reproduction, Ethics and the Law – Feminist Perspectives* (Bloomington: Indiana University Press, 1995), pp. 80-108
18. גולדין, ס. 2006. "טכנולוגיות של אושר: ניהול פריון במדינת רווחה פרו-נטליסטית". יונה יוסי וקמפ אדריאנה (עורכים) פערי אזרחות: הגירה, פוריות וזהות (206-167). ירושלים: ון ליר/הקיבוץ המאוחד
19. דוד ואברהם סתיו, "הפריה מלאכותית לרוקה – האם מותר?", בתוך: אבוא ביתך - שאלות ותשובות בנושא זוגיות ומשפחה (ירושלים: מגיד, 2017), עמ' 71-89.
20. Ruth Macklin, "Is There Anything Wrong with Surrogate Motherhood? An Ethical Analysis", in: Gostin L. (ed.), *Surrogate Motherhood – Politics and Privacy*, Bloomington: Indiana University Press, 1989), pp. 136-150.
21. Laura M. Purdy, "Surrogate Mothering: Exploitation or Empowerment"? *Reproducing Persons: Issues in Feminist Bioethics* (Ithaca: Cornell University Press, 1996): 182-197.
22. Eyal, H., & Moreno, A. 2018. 'Quiet, Dependent, Nice, and Loyal': Surrogacy Agencies' Discourse of International Surrogacy. *Bioethics and Biopolitics in Israel: Socio-legal, Political, and Empirical Analysis*, edited by H. Boas, Y. Hashiloni-Dolev, N. Davidovitch, D. Filc, and S. Lavi, 139-159

Moreno, Adi. 2016. "Families on the market front." *Intimate Economies*. 23
.Palgrave Macmillan, New York. 233-259

Teman, Elly. 2019. "The Power of the Single Story: Surrogacy and Social
.Media in Israel" *Medical Anthropology* 38(3): 282-294

25. סמדר נוי (קניון), דניאל מישורי, יאלי השש, "אווזות המטילות ביציות זהב – הצעת חוק
תרומת ביציות התשס"ז", רפואה ומשפט 36 (2007), עמ' 161-179.

26. טריגר, צ. 2018. "מותו של זה הוא חייו של זה: הולדה לאחר המוות מזרעו של גבר מת על
ידי הוריו והאידיאולוגיה של ההורות הישראלית-יהודית." *תיאוריה וביקורת* 49 : 67-88.

27. השילוני-דולב, י. טריגר, צ. 2016. "בין רצון המת לבין רצונם של הנותרים בחיים: שימוש
בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכיה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע." *עיוני
משפט* לט : 661-706.